

מדיניות ארה"ב כלפי ישראל והמזרח התיכון גיליון 99 (מרץ 2021)

גל אולי סיגלר*

אפריל 2021

יחסי ישראל-ארה"ב במהלך חודש מרץ התאפיינו בניסיונות ליישב בין גישות שונות של הצדדים כלפי איראן, בעוד הנשיא ביידן מתמקד בסוגיות אחרות. הממשל בחן את עמדתו כלפי תורכיה, ערב הסעודית והמשבר בתיומן ואילו הקונגרס נקט גישה נוקשה בנוגע להפרת זכויות אדם על ידי בעלות בריתה של ארה"ב. לראשונה מאז נכנס לתפקיד, ביידן הורה להעניק סיוע לפלסטינים, בלא שנעשו צעדים משמעותיים להתנעת משא ומתן ישראלי-פלסטיני. חידוש הסכם הגרעין עם איראן נתון במלכוד בשל דרישתו של כל צד למחווה של רצון טוב מהצד השני כתנאי לשיחות.

א. יחסי ישראל-ארה"ב

1. **שיתוף הפעולה עם ישראל נמשך לנוכח תוקפנות איראנית.** מטוס של חיל האוויר הישראלי [התלונה](#) לשני מפציצי בי-52 אמריקאים ומטוסים קטרים וסעודים שטסו בקרבת איראן. צוותים ישראלים ואמריקאים, בראשות היועץ לביטחון לאומי סאליבן ומקבילו הישראלי בן-שבת, [נועדו](#) (וירטואלית) במסגרת היאלוג האסטרטגי בין ישראל לארה"ב והביעו "נחישות להתייצב מול האתגרים והאימונים" המסכנים את האזור.

2. **ארה"ב מביעה את תמיכתה המסורתית בישראל בזירה הבינלאומית.** מזכיר המדינה בלינקן והדובר פרייס [חזרו והביעו](#) את התנגדותה של ארה"ב להחלטת בית הדין הבינלאומי בהג לקיים חקירת פשעי מלחמה נגד ישראל. עם זאת, בחודש מרץ טרם הובהר אם ההחלטה [תשפיע](#) על הסנקציות שממשל טראמפ הטיל על בית הדין ב-2019. [במכתב](#) למזכיר בלינקן הביעו 57 סנטורים דמוקרטים ורפובליקנים דאגה נוכח החלטת בית הדין. לראשונה מאז נכנסה לתפקידה, [שוחחה](#) סגנית הנשיא האריס עם נתניהו וחזרה על התנגדותה של ארה"ב להחלטת בית הדין. במהלך דיון בקונגרס על החלטה זו, [אמר](#) בלינקן כי הוא מוטרד מכך שביקורת בזירה בינלאומית מפלה את ישראל לרעה. במהלך דיון על מינויה של סמנת'ה פאוואר לתפקיד מנהלת סוכנות הסיוע האמריקאית USAID, הציגו לה סנטורים [שאלות נוקבות](#) על כהונתה כשגרירת ממשל אובמה לאו"ם ועל עמדתה כלפי ישראל. פאוואר אמנם נמנעה מהבעת דעה על החלטת מועצת הביטחון 2334, המבקרת את ישראל ומכנה את ההתנחלויות במזרח ירושלים ובגדה המערבית שטח פלסטיני כבוש, אך עמדה על כך שהרובע היהודי בעיר העתיקה אינו שטח כבוש וטענה כי האו"ם "מוטה" נגד ישראל. בשיחה עם עיתונאים, [הדגיש](#) השגריר בארקס-ראגלס מהמשרד לעניינים בינלאומיים במחלקת המדינה כי אסור לאו"ם לנהוג כלפי ישראל ב"אופן בלתי הוגן" וכי הברית בין ארה"ב לישראל "תימשך לאשורה". פרייס [חזר והביע](#) את התנגדות ארה"ב לסעיף 7 בסדר היום של מועצת זכויות האדם של האו"ם המבקרת את המצב בשטחים הפלסטינים.

ב. הפלסטינים ותהליך השלום

1. **הקונגרס מביע דאגה בנוגע לזכויות הפלסטינים, במיוחד בעניין גישתם לחיסוני קורונה.** הסנטור סנדרס [פנה במכתב](#) למזכיר בלינקן שבו האיץ בו להפעיל לחץ על ממשלת ישראל כדי שתגביר את הסיוע לפלסטינים להתמודדות עם מגפת הקורונה ותאפשר להם גישה לחיסונים. [במכתב אחר](#) לבלינקן, קראו 17 חברים דמוקרטים בבית הנבחרים להפעיל לחץ על ישראל על מנת להבטיח

* גל אולי סיגלר הוא חוקר במכון מיתוים. הוא לומד מדעי המדינה באוניברסיטת ייל, ארה"ב, ותחומי העניין שלו כוללים את מדיניות ארה"ב במזרח התיכון, מדיניות גרעין, פוליטיקה ישראלית, חוק בינלאומי, רפורמות חברתיות וביואתיקה.

לפולטינים גישה לחיסונים, ואילו עשרה דמוקרטים נוספים מבית הנבחרים, בראשות חברי הקונגרס טליב ופוקן, [פנו](#) לבלינקן בקשר למצב זכויות האדם בשטחים הפלסטינים, לרבות הריסת בתים. בנוסף שנשא בבריסל, בלינקן [הצהיר](#) כי ארה"ב תביע עמדה נחרצת נגד הנסיגה בדמוקרטיה והפגיעה בזכויות אדם המתרחשות במדינות שונות.

2. בידן פועל להשיב סיוע לפלסטינים. לפי מזכר אמריקאי פנימי שדלף לתקשורת, ממשל ביידן [מתכנן](#) לכייל מחדש את היחסים עם הפלסטינים ובו בזמן לנקוט עמדה אמריקאית יותר נוקשה בנוגע להתנחלויות הישראליות והתשלומים של הרשות הפלסטינית לאסירים. באותו הקשר, [הודיע](#) בלינקן כי ארצו תעביר 15 מיליון דולר לפלסטינים להתמודדות עם הקורונה ול"צרכים הומניטריים מצילי חיים". בתגובה, [הצר](#) נציג רפובליקני בבית הנבחרים על כך שמהלך זה מפר את [חוק טיילור-פורס](#) המתנה כל השבה של סיוע לפלסטינים בהפסקת "מעשי האלימות". הדו"ח השנתי הראשון של ממשל ביידן בנוגע למצב זכויות האדם בעולם [השיב](#) את המונח "שטחים כבושים" שנמחק על ידי ממשל טראמפ ב-2018.

ג. מדיניות ארה"ב במזרח התיכון

1. פגיעה ביחסים עם ערב הסעודית בשל הדגש על זכויות אדם. שלושה מחוקקים דמוקרטים [הגישו](#) הצעת חוק להטלת סנקציות על פקידים סעודים לאור הדו"ח האמריקאי שפורסם באחרונה על רציחתו של העיתונאי חשוקג'י, ואילו חברת הקונגרס עומאר [הפצירה](#) בבית הנבחרים להטיל סנקציות על יורש העצר הסעודי בין סלמן. בו בזמן, [הגישו](#) נציגים דמוקרטים לבית הנבחרים הצעת חוק שמטרתה להגן על מתנגדי משטר סעודים. תת-ועדה של ועדת החוץ של בית הנבחרים [קיימה](#) דיון תחת הכותרת "בחינת מצב זכויות האדם בערב הסעודית". המזכיר בלינקן [שוחח](#) עם מקבילו הסעודי פרחן אל-סעוד על המחויבות האמריקאית לשלמותה הטריטוריאלית ולאינטרסים הביטחוניים של ערב הסעודית, כמו גם על יישוב הסכסוך בתימן.

2. ארה"ב מטילה סנקציות על פקידים איראנים ומקדמת מהלכים רב-צדדיים. במהלך שימוע בסנאט על מינויה, נראה היה כי המועמדת לתפקיד תת-מזכיר המדינה שרמן [תוזרת בה](#) מתמיכה נחרצת בהסכם הגרעין עם איראן תוך שהיא קוראת להגיע להסכם כולל להכלת האיום האיראני. בעוד שאיראן המשיכה [לדרוש](#) את הסרת הסנקציות האמריקאיות כתנאי סף לחזרה להסכם הגרעין, אישר הדובר פרייס כי ארה"ב לא תנקוט כל צעד חד-צדדי. היועץ לביטחון לאומי סאליבן [דיווח](#) לתקשורת כי ארה"ב מקיימת קשר עקיף עם איראן באמצעות מתווכים אירופים על חידוש השיחות. ביום השנה ה-14 לחטיפת סוכן האף-בי-איי לוינסון, מחלקת המדינה [קראה](#) לאיראן לשחרר את כל האסירים האמריקאים שבהם היא מחזיקה בניגוד לחוקי הצדק. הודעה מטעם דמוקרטים רבים בבית הנבחרים ונציג רפובליקני אחד גינתה את איראן על העשרת האורניום שהיא מבצעת [ודרשה](#) ממנה לחדול מהסלמת המצב ומסיכון האזור. במסיבת עיתונאים בעקבות דיונים עם מקבילו הסיני, [הודיע](#) המזכיר בלינקן כי האינטרסים של ארה"ב "מצטלבים" עם אלה של סין. מחלקת המדינה הודיעה כי חיל הים של ארה"ב [יבצע](#) תמרון משותף עם בלגיה, צרפת ויפן במזרח התיכון לנוכח המתיחות עם איראן. המזכיר בלינקן [הודיע](#) כי ארה"ב תמנע את כניסתם לשטחה של שני חוקרים במשמרות המהפכה, המטיאן וספדארי, ושל ובני משפחותיהם, בשל מה שהגדיר "הפרות בוטות של זכויות אדם". עשרה נתינים איראנים [נמצאו אשמים](#) בעקיפת סנקציות אמריקאיות תוך ביצוע עסקאות בשווי 300 מיליון דולר. חבר בית הנבחרים הרפובליקני מק'קול [הגיש](#) הצעת חוק בצירוף חתימותיהם של 20 חברי בית רפובליקנים בדרישה לחייב אישור של הקונגרס לכל ניסיון מצד הממשל להשעות או לבטל סנקציות על איראן.

3. ארה"ב מחריפה עמדות כלפי החות'ים ומקדמת שיתוף פעולה בינלאומי להשכנת שלום. המזכיר בלינקן [הודיע](#) כי שני מנהיגים בולטים של המורדים החות'ים יוגדרו כ"בני אדם המאיימים על השלום, הביטחון או היציבות של תימן", והיפנה אצבע מאשימה כלפי איראן בעקבות ההסלמה בתימן. ארה"ב, בריטניה, גרמניה וצרפת [פרסמו הודעה](#) משותפת המגנה את המתקפה המתמשכת של החות'ים על העיר מאריב ומביעה מחויבות לביטחונה של ערב הסעודית וריבונותה. הדובר פרייס [גינה](#) את המתקפה החות'ית על מתקני נפט במזרח ערב הסעודית [והביע דאגה](#) מכך שהחות'ים נוהגים לגנוב סיוע הומניטרי שנועד לאזרחים תימנים עניים. מחלקת המדינה [בירכה](#) על האישור שניתן לארבע ספינות דלק לעגון בנמל הודיידה בתימן, והדגישה את הצורך בזרימה חופשית של סיוע הומניטרי ומצרכים חיוניים לתימן.

המזכיר בלינקן דן עם ראש ממשלת תימן סעיד על המחויבות של ארצו לשלום בתימן ועל החזרה להסכם ריאד, [והצהיר](#) כי ארה"ב תספק סיוע הומניטרי בשווי 191 מיליון דולר לתימן, בעיקר באמצעות סוכנות הסיוע USAID. בלינקן גם [שוחח](#) עם שליח האו"ם לתימן גריפית' על המצב ההומניטרי בתימן. השליח המיוחד של ארה"ב לנדרקינג [נפגש](#) במזרח התיכון עם מנהיגים ממדינות המפרץ, ירדן ותימן על מנת לקדם הצעה של האו"ם להפסקת אש בתימן. לנדרקינג שב לאזור בהמשך החודש להיוועד עם גריפית' ופקידים בכירים נוספים.

4. בידן מסרב להתעלם ממצב זכויות האדם בתורכיה. הנשיא ביידן [טרם התקשר](#) לנשיא ארדואן ואילו דוברת הבית הלבן סאקי אמרה לעיתונאים שהנשיא ידבר עמו "מתישהו". מחלקת המדינה [האיצה](#) בתורכיה ל"כבד את חופש הביטוי" לנוכח [מעצרו](#) של חבר הפרלמנט הפרו-כורדי גרגרליאוגלו. ארה"ב [גינתה](#) את החלטת תורכיה לסגת מאמנת איסטנבול שאותה ניסחה מועצת אירופה ב-2011 במטרה להגן על זכויות נשים. המזכיר בלינקן [שוחח](#) עם שר החוץ האירופי בורל בעניין הפגת המתחים במזרח הים התיכון ומימוש אינטרסים משותפים עם תורכיה. המזכיר בלינקן גם [שוחח](#) עם מקבילו התורכי צ'אבושולו על שיתוף פעולה ביטחוני והאיץ בו לוותר על מערכת טילי האס-400 הרוסית.

5. ארה"ב וירדן מודיעות על שיתוף פעולה צבאי. שר החוץ הירדני ספאדי [אישר בפומבי](#) שארצו חתמה בינואר על הסכם הגנה עם ארה"ב המעניק לאמריקאים גישה לשטח ירדן. ספאדי הגן על העסקה, שהושגה תוך עקיפת הפרלמנט, וטען כי היא תחזק את ביטחון הממלכה ויציבותה "באמצעות הכשרה צבאית וציוד", והדגיש כי ההסכם אינו מאפשר לארה"ב לבצע מהלכים התקפיים על אדמת ירדן.